

ПЕДАГОГИКА АДСТИГИНИН СТУДЕНТТЕРИН ОКУТУУДА МААЛЫМАТТЫК-КОММУНИКАЦИЯЛЫК ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ КОЛДОНУУ

Батырова Ырыскан Мийзамовна-окутуучу,
yryskan1972@mail.ru
Нарматова Нургүл Токталиевна -окутуучу,
Nnarmatova-77@mail.ru
Абдразакова Гулмира Абдыжапаровна,
окутуучу, a.gulmira79@mail.ru
Б.Осмонов атындагы ЖАМУ,
Жалал-Абад шаары, Кыргызстан

Аннотация: Заманбап билим берүү мекемесин жаңы маалыматтык технологияларсыз элестетүү мүмкүн эмес. Макалада билим берүүдө маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдонуу процесси изилденет, бул билим берүү процессинин натыйжалуулугун жогорулатууга мүмкүндүк берет. Мындай технологияларды колдонуу боюнча мугалимдерге сунуштар берилет.

Ачык сөздөр: маалыматтык-коммуникациялык технологиялар, университеттин студенти, окутуу, окуу процесси.

ПРИМЕНЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ СТУДЕНТОВ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

Батырова Ырыскан Мийзамовна-
преподаватель,, yryskan1972@mail.ru
Нарматова Нургүл Токталиевна -
преподаватель, Nnarmatova-77@mail.ru
Абдразакова Гулмира Абдыжапаровна,
преподаватель, a.gulmira79@mail.ru
ЖАГУ имени Бекмамат Осмонов,
город Жалал-Абад, Кыргызстан

Аннотация: Современное образовательное учреждение невозможно представить без новых информационных технологий. В статье изучен процесс применения информационно-коммуникационных технологий в обучении, что позволяет повысить эффективность образовательного процесса. Даны рекомендации педагогам по применению таких технологий.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, студент вуза, обучение, образовательный процесс.

APPLICATION OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN TEACHING STUDENTS OF PEDAGOGICAL SPECIALTIES

Batyrova Yryskan Miyzamorovna - teacher,
yryskan1972@mail.ru
Narmatova Nurgul Toktalievna - teacher,
Nnarmatova-77@mail.ru
Abdrzakova Gulmira Abdujaparovna- teacher,
a.gulmira79@mail.ru
JASU named after Bekmammat Osmonov,
Jalal-Abad city, Kyrgyzstan

Annotation: Modern educational institution can't be imagined without the new information technologies. The paper studies the process of information and communication

technologies application in training, which improves the efficiency of the educational process. The ways to use these technologies are recommended to teachers.

Key words: information and communication technologies, university student, training, educational process.

Өлкөнүн маалыматтык коомго кириши жана маалыматтын көбөйүп жаткан агымы менен адамдын кесиптик ишмердүүлүгү үчүн зарыл болгон билимдердин көлөмүн алуу мүмкүнчүлүктөрүнүн ортосундагы ажырымдын кескин өсүшү коомдун маалыматтык жактан даярдалган, чоң ой жүгүрткөн мугалимдерге болгон муктаждыгын күчөтүүдө. маалыматты издөөнү жүргүзүүгө, рационалдуу маалыматтык жүрүм-турумду жана маалыматтык иш процесстерин жүргүзүүгө жөндөмдүү салттуу жана электрондук формадагы топтолгон маалыматтык ресурстардын бүткүл көлөмү.

Азыркы учурда кесиптик билим берүү системасынын милдеттеринин бири бүтүрүүчүлөрдүн маалыматтык-коммуникациялык технологиялар (МКТ) чөйрөсүндө билимдерин, көндүмдөрүн жана көндүмдөрүн калыптандыруу, өз каражаттарын кесиптик-педагогикалык ишмердүүлүктө колдонуу жөндөмдүүлүгүн жана даярдыгын калыптандыруу болуп саналат. Практика көрсөткөндөй, заманбап билим берүү мекемесин жаңы маалыматтык технологияларсыз элестетүү мүмкүн эмес. Билим берүү чөйрөсүн маалыматташтыруунун азыркы кездеги ата мекендик жана чет өлкөлүк тажрыйбасы билим берүү процессинин натыйжалуулугун жогорулатууга мүмкүндүк берерин көрсөтүп турат.

Илимий адабияттарды теориялык талдоо көрсөткөндөй, коомду маалыматташтыруунун аныктоочу фактору билим берүүнү маалыматташтыруу болуп саналат, мында билим берүүнү маалыматташтырууну өнүктүрүүнүн негизги негизи ар түрдүү деңгээлдеги билим берүү мекемелериндеги маалыматтык процесстер болуп саналат, мында МКТ каражаттары бар. кеңири колдонулган. Кесиптик окутуунун болочок мугалимине коюлуучу негизги талаптар анын маалымат агымында багыт алуу жөндөмүнө, компьютердик технологиялар менен иштей билүүсүнө, тез өзгөрүп туруучу шарттарга ыңгайлаша билүүсүнө жана операциялык маалымат менен байланышкан студенттин инсанынын башка өзгөчөлүктөрүнө коюлат. Билим берүүнү маалыматташтыруунун натыйжасында инсандын маалыматтык маданияты маалыматтык ишмердүүлүк мейкиндигинде окуучунун жетилген инсандык маанилерин камсыздайт, сабакта алынган маалыматтын пайдалуулугуна жана чындыгына негиздүү баа берип, натыйжалуу заманбап МКТ куралдарынын негизинде жеке маанилүү маалыматты издөө [1, с. 215].

Теориялык изилдөө көйгөйлөрүн изилдөөнүн жана МКТ ресурстарын талдоонун негизинде сабакта маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдонуучу мугалимдер үчүн бир катар сунуштарды аныктоого болот:

- окутуучулар жана студенттер компьютердик тапшырмаларды аткаруу үчүн керектүү деңгээлде компьютер менен иштей билүүлөрү керек;

- сабактын бул этабында МКТнын кандай формаларын колдонуу керектигин жана бул колдонуунун негиздүү экендигин так түшүнүшү керек;

- белгилүү бир критерийлерди жетекчиликке алуу менен МКТны колдонуу менен сабакка материалды алдын ала тандап алуу, тандалган санариптик материалды максаттарга жана окуу шарттарына ылайыкташтыруу зарыл;

- мугалим МКТны тартуу менен предмет боюнча студенттердин өз алдынча иштерин пландап, уюштуруусу керек [3].

МКТ иштетилген көнүгүү опцияларын колдонуу сунушталат.

1. Мультимедиялык колдоо менен (көрсөтмө тибиндеги сабак) (сабакта бир компьютер колдонулат, мугалим аны «электрондук доска» катары колдонот). Бул компьютерди демонстрациялоочу түзүлүш катары колдонуунун белгилүү жолу. Бул үчүн окуу жайда

компьютердик класстардан тышкары, каалаган убакта каалаган предмет боюнча компьютердик колдоо менен сабакты тез уюштурууга мүмкүндүк берүүчү мультимедиялык проектору бар бир мобилдик компьютер болушу сунушталат.

Ар кандай темадагы фото, видео, аудио маалыматтын чоң көлөмүн камтыган компакт- диск же DVD дисктердеги даяр программалык продуктылардын материалдарын колдонуу максатка ылайыктуу. Мугалимдердин өз класстары үчүн презентацияларды түзүү дагы популярдуу болуп калды. Мындай материалдардын жыйындысы, аларга жетүүнүн жөнөкөй жолу болгон заманбап электрондук билим берүү ресурстарынын (ЭБР) пайда болушу МКТнын негиздерин билген мугалимге дээрлик бардык сабактар үчүн абдан кызыктуу жана сапаттуу презентацияларды жасоого мүмкүндүк берет. Бул типтеги класстар гуманитардык илимдерди изилдөөдө өтө зарыл болуп саналат [5].

2. Компьютердик колдоо менен (класста бир нече компьютер бар, алар үчүн окуучулар топ менен же кезектешип иштешет). Мындай класстарда окуучулар окуу планы менен иштешкен тапшырмаларды берүү максатка ылайыктуу, аларда илимий жана окуу тексти, чиймелер менен катар практикалык иштерге тапшырмалар, окуу жана контролдук көнүгүүлөр камтылган. Ошентип, окуучулардын билим деңгээлине жеке жана толук талдоо жүргүзүп, аларга объективдүү баа берүүгө, ошондой эле окуучулардын билимин өздөштүрүүдөгү алсыз жактарды аныктоого болот.

Тестирилөө компьютердик класстарда сунушталат. Мониторинг программаларынын жогорку эффективдүүлүгү аларда “мугалим-окуучу” системасындагы кайра байланышты күчөтүүсү менен аныкталат. Тестирилөө программалары иштин жыйынтыгын тез баалоого, билимде кемчиликтер бар темаларды так аныктоого мүмкүндүк берет. Сыноо программалары программалык камсыздоо катары кызмат кылат. Бүгүнкү күндө ар кандай тесттердин компьютердик версияларын иштеп чыгып, түзүп, аларды өз сабактарында колдонуу мугалимдердин өздөрүнө да мүмкүн көрүнөт [2].

3. Интернет ресурстарын колдонуу. Мындай сабакта окуп жаткан курсту окуу-методикалык колдоо катары CD-, DVD- алып жүрүүчүлөргө (окуу китептери, окуу куралдары, антологиялар, проблемалык китептер, сөздүктөр, маалымдамалар, тесттер, символдук объекттер, статикалык жана динамикалык моделдер ж.б.) жана билим берүүчү интернет булактары. Бул материалдарды мугалим сабакка даярданууда, аны ишке ашыруунун ар кандай этаптарында (түшүндүрүү, бириктирүү, контролдоо) колдонушу керек [4].

Сабакты өткөрүүнүн үлгүлүү алгоритми:

- *сабакка даярдануу этабында* - электрондук маалыматтык ресурстарды талдоо, сабактын темасы боюнча керектүү материалды тандап алуу, структурасы жана аны электрондук же кагаз алып жүрүүчүлөргө жайгаштыруу;

- жаңы материалды түшүндүрүүдө предметтик жыйнактарды (фотосүрөттөр, иллюстрациялар, портреттер, эксперименттердин демонстрациялары, изилденүүчү процесстердин, кубулуштардын видеоклиптери, видеотурлар), динамикалык диаграммаларды жана таблицаларды, символикалык объекттерди, интерактивдүү моделдерди колдонуу. Ошол эле учурда мугалим кошумча мисалдар жана түшүндүрмөлөр менен коштолгон экранда пайда болгон маалыматка комментарий бериши керек;

- өтүлгөн материалды консолидациялоодо студенттерге электрондук окуу китебинин, окуу куралынын, электрондук маалымдамалардын, хрестоматиялардын, проблемалык китептердин, сөздүктөрдүн ж.б. тексттери менен иштөөнү сунуштоо. Окуучулардын окуу ишмердүүлүгүн уюштуруунун жеке, топтук, фронталдык жана дифференцияланган формаларын колдонуу сунушталат. Мугалим үчүн дифференцияланган окутууну уюштуруу үчүн окуучулардын индивидуалдык өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен бул ресурстарды колдонуунун негизинде алдын ала

тапшырмаларды иштеп чыгуу максатка ылайыктуу. Тартма материалдар электрондук жана кагаз түрүндө да даярдалышы мүмкүн.

4. Сабактарды өткөрүүнүн салттуу эмес формалары: мультимедиялык лекция, виртуалдык лаборатория, экскурсия ж.б.

Жогорку билим берүүнүн сапатын жогорулатуунун реалдуу жолдорунун бири мугалимдин баалоо ишмердигинде маалыматтык технологияларды колдонуу болуп саналат. Бул мүмкүнчүлүктөрдү колдонуу тематикалык, жыйынтыктоочу тест иштеринин жыйынтыктарын иштеп чыгуу процессин автоматташтырууга, алардын динамикасын көзөмөлдөөгө, мазмунун жана окутуу методдорун өз убагында тууралоого мүмкүндүк берет. МКТны колдонуу тесттик тапшырмалардын жыйынтыктарын иштеп чыгууну жана талдоону жана аларды таблицалар жана диаграммалар түрүндө визуалдаштырууну жеңилдетет, бул жалпысынан билим берүүнүн сапатын башкарууну маалыматтык камсыздоо үчүн негиз түзөт. Практикалык сабактардагы компьютердик тестирлөө бул тема боюнча студенттердин билимине мониторинг жүргүзүү жана баалоо убактысын кыскартат.

Ошентип, билим берүү процессинде МКТны колдонуу билим берүүнү жана окутууну олуттуу түрдө диверсификациялоого жана студентти ар тараптуу өнүктүрүүгө боло турган эффективдүү каражат деп ишенимдүү айтууга болот. МКТ куралдарын колдонуу керектелүүчү маалыматтын масштабын олуттуу жогорулатат, когнитивдик активдүүлүктү стимулдайт, ой жүгүртүүнү өнүктүрөт, адамдын интеллектуалдык ресурстарын толуктайт, аларды басып алат жана адамдын психикалык жашоосунун түзүлүшүн өзгөртөт.

Адабияттар:

1. Алипханова Ф.Н., Атаева Э.А. К вопросу о формировании информационной культуры будущего педагога профессионального обучения //Вестник Университета (Государственный университет управления). – 2014. № 4. – С. 215 217.
2. Гершунский Б.С. Компьютеризация в сфере образования: Проблемы и перспективы /Б.С. Гершунский. М.: Педагогика, 1987. – 263 с.
3. Кларк Ч. Информационные и коммуникационные технологии: революция в образовании // Информатика и образование. 2003. № 4.
4. Хуторской А.В. Интернет в школе / А.В. Хуторской. М.: ИОСО РАО, 2000. –304с.
5. Шафрин Ю.Р. Информационные технологии: учеб. пособие / Ю.Р. Шафрин. М.: Лаборатория базовых знаний, 2005. 516 с.